

SÖRMLANDSLÄTEN

1984

Nr 3

Innehåll

Redaktören har ordet	sid.	2
Lekar		3
Vingåkersdansen		14
Guldmärke		15
Ordföranden har ordet		15
Invigning av Gustaf Wetterstugan		16
Ur en spelmans liv		18
Debatt		22
Gåtor		24
Nils Nilsson i Wika		25
Julseder		26
Hjelpreda i hushållningen		27
Pressklipp		28
Att tycka och tala		29

Omslagsbilden: Christina Frohm och Sören Olsson förbereder invigningen av stugan.

Upplaga 2.200 ex.

Redaktören har ordet!

Det här numret har verkligen varit svårt att få ihop. Som det kan bli ibland så fick vi inte fram det material vi tänkt oss och därför har tidningen ett blandat innehåll.

Det finns ingen egentlig huvudartikel men Christinas urval av sömländska lekar rekommenderas varmt. Jag hoppas att alla sömländska spelmän är medvetna om att vi har en riktig kulturpersonlighet inom våra led. Christina Frohm har fått landstingets kulturstipendium för ovärderliga insatser för den sömländska folkmusiken och dansen. Jag tror jag talar för samtliga spelmän - inte bara inom Södermanland - när jag säger: Det var verkligen välförtjänt. Grattis från oss alla !!

Vi på redaktionen ber att få önska alla våra läsare
EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!

I vårt landskap finns ett rikt material om sånglekar. Många namn har använts under åren som t.ex. ringlekar, danslekar, sångdanser men jag tycker nog att det bästa namnet är sånglek, d.v.s. en lek till vilken man sjunger eller en sång till vilken man leker.

Den i Sverige äldst kända formen är de s.k. hämningslekarna. Olof Rudbeck nämner i Atlantica 1679 att t.ex. "Räfven raskar" är en i Sverige allmän ålderdomlig lek.

Den största gruppen av sånglekar är troligen de s.k. friarlekar. Dessa är otvivelaktigt av senare datum. Sånglekens användning framgår av citatet ur Neli Suecanis "Ett bröllopsbesvär på 1700-talet".

Idag kan man med fog säga att sångleken är på utdöende. Visserligen dansas det fortfarande pliktskyldigast sånglekar vid Jul och Midsommar men någon spontanitet och egentlig leklust är svår att upptäcka.

De moderna lekar av utslagningstyp som idag kan ses på skolgårdarna får väl räknas till en helt ny form av lekar med litet eller ingenting gemensamt med den gamla sångleken.

Vi får väl helt enkelt acceptera att vi lever 1984 och att det inte i vårt moderna samhälle finns utrymme för en så ålderdomlig företeelse som sångleken.

På de följande sidorna har Christina Frohm samlat en hel del material om den sömländska sångleken. Vi hoppas att det kan fungera som exempel på en svunnen tradition för våra ungdomar samtidigt som det kanske kan väcka minnen till liv hos de äldre.

Henry Sjöberg

TILL MINNE AV CEYLON WALLIN

Ceylon Wallin finns inte längre bland oss. Saknaden känns stor. Att inte mer få höra hans lugna stämman och njuta av hans underbara spel. Men det finns en tröst! Hans musik kommer att leva vidare. Var man kommer i vårt land nog har spelmännen minst en låt efter Ceylon på repertoaren. Och det är väl egentligen det bästa eftermäle en spelman kan få.

Det jag minns bäst av Ceylon Wallin var hans kompromisslöshet och hans humor. Hans framträdanden på spelmansstämmor och danshus var högtidsstunder.

Låt oss minnas honom med tacksamhet.

Henry Sjöberg

LEKAR

33. Ringdansar 29

Melodivariant

Räfvens rask över riset.

För små barn

41. Småbarnslekar 34

*Klappa händerna motå (hotå)
hundarna räfven i rise.
Ta inte bort, ta inte bort mors lilla grise!*

*Klappa händerna motå (hotå)
hundarna räfven i rise
ta inte bort, ta inte bort mors lilla grise*

ur: Neli Suecani: Ett bröllopsbesvär på 1700-talet

Nu med he(!) hoppande Möyörne sig på tiljorna swinga;
 Men af de två som ä Brudtjenare får blott en i sänder
 Dansa, ty en måste natten till slut med ljus uti händer,
 Lysa de gäster som sig på gollvet med dansa förlusta:
 Hjelper ock o j fast han trötter i arm måst' stå der och pusta¹²³
 Sen de ha dantzat en stund, så börja de lekar at leka.
 Sjunga om giftas, om sitta och stå, om kyssa och smeka.¹²⁴
 Åter igen stämmer Spelmannen up så Brudstugan gungar,
 Prisar sin Wårds goda Bränwijn och Öhl, då han spelar och
 sjunger.¹²⁵

¹²⁴ En stor del af dessa lekar finnas i Saturnal. SvinGoth. Ms. antecknade; men de andra måste man skaffa sig notice om hos det tåcka könet. Noterna hvarefter de kunna siungas stå ock antecknade på deras Spontstolar.

¹²⁵ Det gör han på det Musiqven må blifva fullkomligare medelst vocals tilläggande.

30. Ringlek *Ring med pojke el. flicka i mitten*

Handwritten musical score for a ring game. It consists of three staves of music in G major. The lyrics are written below the notes. There are asterisks marking specific parts of the lyrics.

Vi ska gå ut skogen och leta Leta efter gimmerlammungar^x
 geta Gimmerlam gifvas jag dig Tag den du fick utaf mig
 Tag dig en get!^x gimmerlammungar

31. Ringdansar 24

SS, bl. 30

Handwritten musical score for a ring dance. It consists of three staves of music in G major. The lyrics are written below the notes.

Klar sol uppå blå himmelen lyser.
 Kalla vattnet i friska källan det fryser.
 Kom låtom oss ta ihop till att nappas!/:

Ringkrets bildas och en gosse ställer sig inuti ringen. Ringen dansar och sång begynner:

Klar sol uppå blå himmelen lyser:/:

Kalla vattnet i friska källan det fryser:/:

Kom låtom oss ta ihop till att nappas!/:

Härvid tager den uti ringen varande sig en maka, och dans och sång fortfar eller fortsättes:

Efter kommer prästen me si svartä kappä:/: [etc.]

uppt. av Gustav Eriksson & Julius Bagge

ur: Nils Dencker: Sveriges Sånglekar. Sammanparningslekar och Friarlekar

"Turkiskä Messan", uppt. av Gustaf Ericsson, ULMA 347:61 s. 209. Benämningen torde bero på ett misstag eller dyl. "Messan" är en annan lek. (Se SvFo III s. 448 Turkiska Messan, Bondesons Visbok 1. nr 188 "Den katolska mässan" och Johan Götlind, Visor nr 27.):

Lekens medlemmar bestå af präst, klockare, samt de öfriga lekande och om möjligt ett lika antal gossar och flickor. Gossarna ställa sig i rad på ena sidan i rummet och flickorna midt emot på andra då de alltid själfva veta ställa sig så som de en gång vilja para sig. Det bör vara så stort mellanrum emellan raderna att de kunna gå något framåt och tillbaka och figurera emot hvarandra — Gossarna sjunga nu:

Ack om jag tor - des vä - ga skö - na jungfrun till att frå - ga
Om det har fal - lit i hen - nes hog att hon vill stån - da brud i år!

Ack om jag tordes våga
Sköna jungfrun till att fråga
Om det faller i hennes hog
Till att stånda brud i år?

Flickorna sjunga som svar:

Nog har det fallit i min hog
Att jag vill stånda brud i år
Men det kommer därpå ann
Om jag får en sådan man
Som kan stå mig hurtigt ann.

Gossarna infalla nu:

Ack hvad fick jag nu för sorg
Jag fick nej, jag fick en korg
Ja jag tror jag dör af sorg
Ja jag tror jag dör af sorg!

Flickorna svara härpå:

Men om du ställer dig så ann
Så får du bli min äkta man
Tag mig i hand och sen i famn
Och föd mig som en redlig man.

Nu tager hvar gosse sin flicka och prästen framgår till första paret att förrätta vigsel. Prästen frågar gossen: Jag frågar dig härmed (ett kuriöst namn) om du vill hafva denna jungfru fårpiga till din äkta hustru och sängvärmare

Att älska henne i nöd och lust
Att bevara henne för köld och frost
Att akta henne för skabb och klåde? —

Svar: Ja!

Att inte varä som den där ogudaktige hästen
Som står i stalle å biter storä bitär
Å som skiter storä skitär?

Svar: Nej!

Så frågar prästen flickan:

Jag frågar dig härmed jungfru färpiga om du vill ha den här
(namn) till din äkta man; att älska honom i nöd och lust, i köld och
frost, kamma hans hår, kartä hans liktornär å varmä opp hans säng?

Svar: Ja!

Å inte varä som den där hönän som ropär tata! lata! tata! i lado
om kvälla, te klockärn kommer å vill ha si lön?

Svar: Nej!

Sedan vigseln för hvar och en på detta vis är fullbordad så kommer
klockaren och vill ha sin lön som är en kyss af hvarje flicka, men då
tager gossarna naturligtvis ut sin rätt först, och gör vidare honom hans
rätt stridig, om han skulle ha någon. Mången gång tager man den
otympligaste som finnes till klockare för att få desto mer roligt. Nam-
nen kunna vexla och beror på huvudpersonens (prästen) kvickhet och
uppfinningsförmåga att framställa lustiga namn. Är laget stort och
hvarje par skall viga särskildt så går icke leken fort igenom.

Ärila, Gåsnäs

Rickard Dybeck, Svenska Visor (1848), bd 2 nr 11. Sorunda i
Södermanland. Upteknad 1844 af Dbk. (Avtryckt av J. N. Ahl-
ström, 300 nordiska folkvisor, n:o 94 i Friare-Visa):

Livligt

Skul-le jag gå sta å fri - a, fri - a å få ja, ja.
Går jag sta, så får jag ja, jag li - ka som de an - dra.
Men skul-le jag få nej, nej, Så blir jag in - ner - li - gen vre - der;
För hvar en gång jag mö - ter dej, så ser jag kär - ligt på dej, sej.

KVHAA, Dybeck, R., Folklore V s 54. Uppt. från Jäders sn i Sdm. Melodien å s. 247. (I originalet är allt skrivet i ett sträck utan strofindelning):

En jul och en Måne gör natten så lång,
Kom låt oss vara glada förgäta allt bång.

Låt ingen i socknen vara fågrare än vi,
Kom hjertans flicka lilla träd i dansen med mig.

Och intet så träder jag dansen med dig,
förrn du får gå till Gullsmen smida gullring åt mig.

Men om jag blir för länge innan ringen blir gjord,
Hjertandes flicka lilla tro mej på mina ord.

Näcken trolofva en gosse på sina ord,
jag minns hur Grannas Lasse bedrog mig i fjol.

Om Lasse bedrog dej en hundsvott han var
Men jag skall låta si att jag nog skall gå kvar.

(Efterföljande torde vara flickornas sång i ringen):

En jul — hjertans gosse lilla tråd dansen med mig,
å inte så träder jag dansen med dig,
förrn du får gå till Linnväfvaren och väva skjorta åt mig.

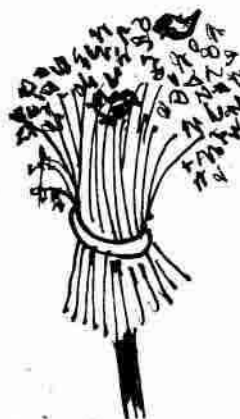
Men om jag blir för länge innan skjortan blir gjord
hjertans gosse lilla tro mej på mina ord.

Näcken trolofva en flicka på sina ord,
jag minns hur grannas Cajsa bedrog mig i fjol.

Om Cajsa bedrog [dej] en kofsa hon var,
men jag etc. /skall låta si att jag nog skall gå kvar (?)

Lek. Först taga Flickorna i ring och sjunger och tager och dansar med en Gosse och på samma sätt Gossarne sedan.

ur: Nils Dencker: Sveriges Sångelekar
Sammanparningslekar och Friarlekar

24. Det kom en man från Stockholms stad

Denna gamla friarelek är en ringlek. Den har tillvaratagits i tre uppteckningar, av vilka två med tillhörande melodi äro från norra Sörmland och den tredje, en från dessa rätt avvikande, från södra Dalarna. De sörmländska finnas i Gustaf Ericssons samlingar på ULMA. Då denne upptecknat dem efter gamla gummor, av vilka den ena nämnes som 80-årig, och då han redan i ett brev 1868 (se Gunnar Granberg i Sörmlandsbygden 1936 s. 67) säger sig ha samlat 200 folklekar, kan man vara övertygad om att dessa lekar representera en gammal allmogetradition från 1700-talet.

Leken från Dalarna, vilken finnes i Richard Dybecks manuskript Folklore i KVHAA liksom den sörmländska melodien, förefaller tillhöra en svagare eller typologiskt annorlunda tradition, där de tre sista stroforna äro ett lösligt tillägg från någon annan friarelek.

Dybeck, Folklore V, bl. 233. Sdml., Jäders sn:

Da' komet man från Stockholms stad fal-lal-lal-la. Han vill så ger-na min

do-ter ha fal-lal-lal-la, Han vill så gerna min do-ter ha fal-lal-lal-la.

Den sörmländska formen är en växelsång. Liksom i vissa äldre friare- och giftermålslekar är "modern" närvarande och prisar sin "dotter". Men flickorna själva äro icke bortkomna i växelsången, när det gäller att hålla den självgode friaren på en blygsam plattform. I denna lek får han inte fram många ord men det kan ju bero på att leken blott bevarats i kvinnlig tradition.

Här meddelas först den lek, som hör till melodien, nämligen ULMA 347:60 s. 129, Gustaf Ericsson, Sdml. Härads sn. Han har nedskrivit den efter den andra, "Det kommer en ungskarl" och hänvisat delvis till denna. Det "fallallalla", som enligt melodien tillhör lektextern, har han icke heller utskrivit, men det har här nedan satts inom parentes i början:

Modren.

Det kom en man från Stockholms stad (fallallalla)
Han ville så gärna min dotter ha — (fallallalla)
Skall du bli mågen min?
Har du penningar i pungen din?

Gossen:

Ja, jag har tusen riksdaler

Flick.:

Jag tror du har ingen daler

Goss.:

Jo jag har en sexmarksplåt

Flick.:

Går du på krogen går han åt.

(Moderns följande sång är nedskrivnen i en följd men — med hänvisning till föregående melodi — här placerad i tvåradiga strofer).

Modern sjunger vidare till dottrens beröm:

På hufve' bär hon guldkronan
och silfverspännen i skorna.

På halsen bär hon guldkedjan
Och nätter är hon om midjan.

I bröstet bär hon guldketter
Därföre är hon så nätter.

På fingret bär hon guldringen
Därföre är hon betingad.

I handen bär hon guldknifven
Derföre är hon bortgifven.

Min dotter har så mycket godt
Hon har stenhuss och stora slott.

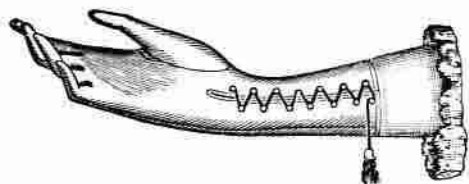
Min dotter är så mycket rik
Hon äger stenhuss i Österrik.

Intet lofvar jag dig hennes ja
Jag vet ej om hon vill dig ha.

Men är det så att hon står dig ann
Så tala vid henne bäst du kan.

Kan du ej ge henne dagligt bröd
Så adjö med dej! Adjö! Adjö —

Eva i Kumla gård 80 årig (Härads sn)

ULMA 347:60 s. 127, Sdm. Kjula sn, Gustaf Ericsson:

Gossarna i ring dansa och flickorna stå stilla inuti. Sång växelvis:

Flickorna:

Det kom en ungtkarl ridandes
På vår gård kom friandes
Så hatten stussär i take'.
På jorden finns ingen make.

Goss.:

Jag har tusen riksdaler

Flick.:

Jag tror du har ingen daler

Goss.:

Jo jag har en sexmarksplåt

Flick.:

Går du på krogen så går han åt.

Gustaf Ericsson har skrivit följande strofer i en följd:

Jo du är rätt gemener
Fallerallala, fallerallala!
Du har ingä strumpor på bena
Fallerallala, fallerallala!
Du är just en gliner
Fallerallala, fallerallala!
Du har inte västen på lifve'
Fallerallala, fallerallala!
Du är just en toker
Fallerallala, fallerallala!
Ja tror du har inga skjortä
Fallerallala, fallerallala!
På hufve har du en gammal hatt
Fallerallala, fallerallala!
Han ä så lik en söndrig tratt
Falle etc.
På föttra har du ju ett par skor
Falle etc.
Di ä så likä en svineho
Falle etc.

På kroppen bär du en gammal råck
Falle
Den nya den ha' du supi opp
Fallerallala Fallerallala

Nu uppträder flickornas moder. Flickorna börja dansa och sången
fortfar:

Mi doter ho ä så temli grann falle(rallala) etc.
Står hon någon af eder ann? falle etc.
I handen ho har guldknifven falle etc.
A så ä ho så nätter om lifve! falle etc.
På handen bär hon guldringar falle etc.
Derföre är hon betingad falle etc.
Ja storä stenhus och storä slott falle etc.
Nu vill ho' inte ha dej för mycke' godt falle etc.

Skämttillägg:

Guldkronan bär hon under förkläd'
Och den är ditsatt i mörkre.

Kjula, Hjelmgunman

Dybeck, Folklore V, bl. 258—261 Lekar. KVHAA.
6. (Dal. Tuna och Schedvi):

Gossar och flickor taga i en ring, en flicka inträder i ringen och leken
börjar under afsjungande af denna folkvisa:

Det kom en kar' ifrån Sala
Kom fallarallalej :/:
Han hade flickor som wa rara.
Hej kom fallarallalej :/:

Han hade flickorna att sälja
Kom fallarallalej :/:
Så skall jag mig en flicka wälja
Hej kom fallarallalej :/:

På hufwe' bar hon gullkronan
Kom etc. :/:
Den hon älskar han heter Johan
Hej kom etc. :/:

På bröstet bär hon demanter,
Kom etc. :/:
Ä derför är hon så galanter
Hej kom etc. :/:

På fingre bär hon gullringar
Kom etc. :/:
Ä derför ä hon borttinga'
Hej kom etc. :/:

I dag sex å i morron sju,
Kom etc. :/:
Nu dansar ja' me' min unga bru'
Hej kom etc. :/:

I dag sex å i morron tre
Kom etc. :/:
I dag får ingen bruden se
Hej kom :/:

I dag sex å i morron två
Kom fallarallalej :/:
Nu måste wi från hwarandra gå
Hej kom fallarallalej (/:)

Flickan träder ur ringen, gossen tar en annan flicka och leken fort-
sätter på samma sätt.

Melodien

Blott den här meddelade från Jäders sn, Sdml, är känd. (Dy-
becks Folklore V, bl. 233 i KVHAA). Det är en gammal polska-
melodi i moll med låg inledningston. Ovanlig är melodins om-
fattning av 9 takter, bestående av tre varandra liknande 3-takts-
motiv.

ur: Nils Dencker: Sveriges Sänglekar
Sammanpamingslekar och Friarlekar

Lekvisor

Rida rida ranka

Rida, rida ranka,
 hästen heter Blanka.
 Vart ska du rida?
 Te e lita piga.
 Vad ska hon heta?
 Jungfru Margareta,
 måste du väl veta.
 Först te körka
 å sen te kvarn
 å så hem te små barn.
 Ingen var det hemma,
 bara ett par gummer.
 Den ena satt å mjölka,
 å den andra koka gröt.

Haren gick på bondens åker

Haren gick på bondens åker, ut kom bonden å skrek: "Kase du hare!"
 "Kase du hare!"

Fadern eller modern, som har den lille på knät, gungar på det sista "Kase du hare" till litet hårdare, så barnet hoppar upp en smula. Så fortsattes:

Tå lille,
 fot bille,
 ben børe,
 knä knöre,
 lär lägg,
 å pip i vällinga ården!

På det sista pip o.s.v. ger man den lille ett pip i magen.
 ULMA 2667:2, Thornell 1929, August Karlsson, f. 1869.

ur: Imber Nordin-Grip: Tro och sägen i Stora Malm

156. Skarvdansen

Den sjöngs och dansades, när gästerna skulle gå hem. Man kunde på det viset pröva, om de tålde vid färdsupen. Kunde de inte dansa den, så gav värden dem inte mer brännvin.

Text: Så kliver jag på skarven, och skarven är min del, och brännvin är mitt fel, se'n tager jag ett steg.

Dansen gick till på följande sätt: Den dansande stod på ett ben bredvid en skarv (springa mellan två golvtiljor). Han slog takten med det andra benet på smalbenet, medan han sjöng låten. Vid sista takten tog han ett steg framåt, och sedan upprepades dansen, medan den dansande då stod på det andra benet.

198. Lek Som lektes i A.G:s barndom.

nr 156 och 198 efter A.G.Eriksson Hägerbo
i Floda uppt. av Gustaf Wetter

Text: Udden han är kvecker
tra la - - - -
han älskar bara flickor
tra la - - - -

eller

Udden är en drummel
tra la - - - -
han älskar bara gummor
tra la - - - -

Melodien och leken är allmänna. De 8 sista takterna förekommer i den bekanta Gustafs skål.

381 En Per och Två Per

En gubbe och gumma hade 12
pojkar, som alla hette Per.

Handwritten musical score for 'En Per och Två Per'. It consists of four staves of music in G major and 2/4 time. The melody is simple and folk-like. The fourth staff ends with a double bar line and a fermata, with the text 'efter Josefina Andersson' and 'Flenno Mellösa' written to the right.

x

Gubben och gumman satt och drog, men inte fick de opp rova.

Hade jag min En Per här nog fick jag opp rova.

En Per kom och En Per drog. En Per och gubben och gumman må

Satt och drog, och inte fick de opp rova.

Den takt bisseras efter omständigheterna. Då 12-Per kommer till hjälp och

de äntligen får opp rovan, bisseras takt 12 ggr sålunda: En-Per och 2-Per

och 3-Per och 4-Per.....och 11-Per och 12-Per och gubben och gumman må

satt och drog och då fick de opp rovan.

Finns i flera varianter i hela Sverige.

392. Sjuckävelappen ^{efter} *Konrad Lindberg*
Bettna

Handwritten musical score for 'Sjuckävelappen'. It consists of three staves of music in G major and 3/4 time. The melody is more complex than the previous piece, featuring many beamed eighth notes. The third staff ends with a double bar line and a fermata.

Text: Kom nu allihope får Ni se, hur sjuckävelappen dansar.

Gogman har sett, hur gamla gummor dansade denna dans med kjolarna mellan
benen. Detta skedde sent på kvällen, när det bara var några gamla kvar.

VINGÅKERSDANSEN 1 9 8 5

Bengt Haraldsson

Vingåkersdansen 1985 en tävling i scenisk presentation av folkdans i dess vidaste bemärkelser. Arrangemanget går av stapeln den 15-16 juni i Vingåker vid Sävstaholms slott en synnerligen väl vald plats för denna typ av arrangemang. Vingåker har ju tidigt funnits på folkdansarnas karta samtidigt som också några av våra största diktare och konstnärer funnit inspiration i trakterna. Nämnas bör Oxenstierna och Snoilsky samt Wallander och Sandberg de senare målare.

Diktarna hade sitt logi på Skenäs vars omgivningar bjöd på underbara ekängar, med bl.a. utsikt över sjön Kolsnarens vatten och den poetiska linden, som inspirationskällor. Ägaren till Skenäs, Erik Dahlberg, tillhörde ju också dem som har gjort sig känd inom de litterära kretsarna likaså var han fältmarskalk och riksråd.

Konstnären hade oftast sitt logi hos greve Trolle Bonde på Sävstaholm. Trolle Bonde var själv väldigt litteratur- och konstintresserad vilket tog sig uttryck i just detta att han lät konstnärerna få mat och husrum gratis.

Den förste som skrev något av format om Vingåker torde ha varit prästen Marcus Simming. Han har skrivit rannsakingar om antikviteter. Dessa rannsakingar påbjöds av Kungl. Majt. för att man i socknarna skulle dokumentera sådant som borde bevaras åt eftervärlden. En annan som också betytt mycket för bygden är kammarskrivare Nils Aug. Lundgren som var verksam hos Trolle Bonde. Lundgren skrev den första beskrivningen över V. Vingåkers socken. Andra som också betytt mycket för att sprida kännedom om den folkliga kulturen i Vingåker är Gustaf Helén, Ivar Schnell, Annmarie Nylén, Gustaf Wetter, nämnas bör också Henry Sjöberg och Arne Blomberg.

Ja nu undrar väl någon vad detta har att göra med en tävling i scenisk presentation av dans. Jo men det är väl så att dessa människor för evigt har verifierat hur man bodde, roade sig, klädde sig osv. Och dessutom visar det att man hela tiden hittar nya saker som måste nedtecknas. Nu är vi framme vid kärnpunkten nämligen vid detta fantastiska arrangemang som går av stapeln den 15-16 juni 1985 VINGÅKERSDANSEN Just detta att hitta nya infallsvinklar, att söka sig fram till ett dansprogram bör vara ledstjärna för en danstävling av detta slag. Och det är just detta som är så finurligt att det i varje bygd finns en Wallander, en Snoilsky de heter naturligtvis inte så men de finns där.

För denna tävlingsform är det högst väsentligt att utvecklingen inte stagnerar och detta kan man råda bot på genom att man hela tiden är observant på förnyelse i dansprogrammen. För den skull måste man ställa upp vissa kriterier för domarna och några av dessa kan vara förnyelse, publikmässighet, genuinitet, konstnärlighet mm.

Nävel man skall ju inte bara tävla när man är i Vingåker utan väl här vill man naturligtvis också bilda sig en uppfattning om bygden. Man kan ganska väl bilda sig en uppfattning om det som tillverkas på orten både hantverksmässigt och industriellt genom att besöka Slotts festen som pågår samtidigt. Man kan också själv få vandra på de underbara ängarna vid Skenäs eller kanske tidigt en morgon höra fåglarna sjunga och se solen gå upp över någon av de många sjöarna som finns i grannskapet.

Kom till Vingåker den 15-16 juni 1985 och du kommer att få ett oförglömligt minne. Du kanske till och med får något med dig hem som har en egen kärnpunkt och som påminner dej om Sävstaholm för varje gång du tar en tugga på ett äpple.

Väl mött på

VINGÅKERSDANSEN 1985.

Bonden och Räfven.

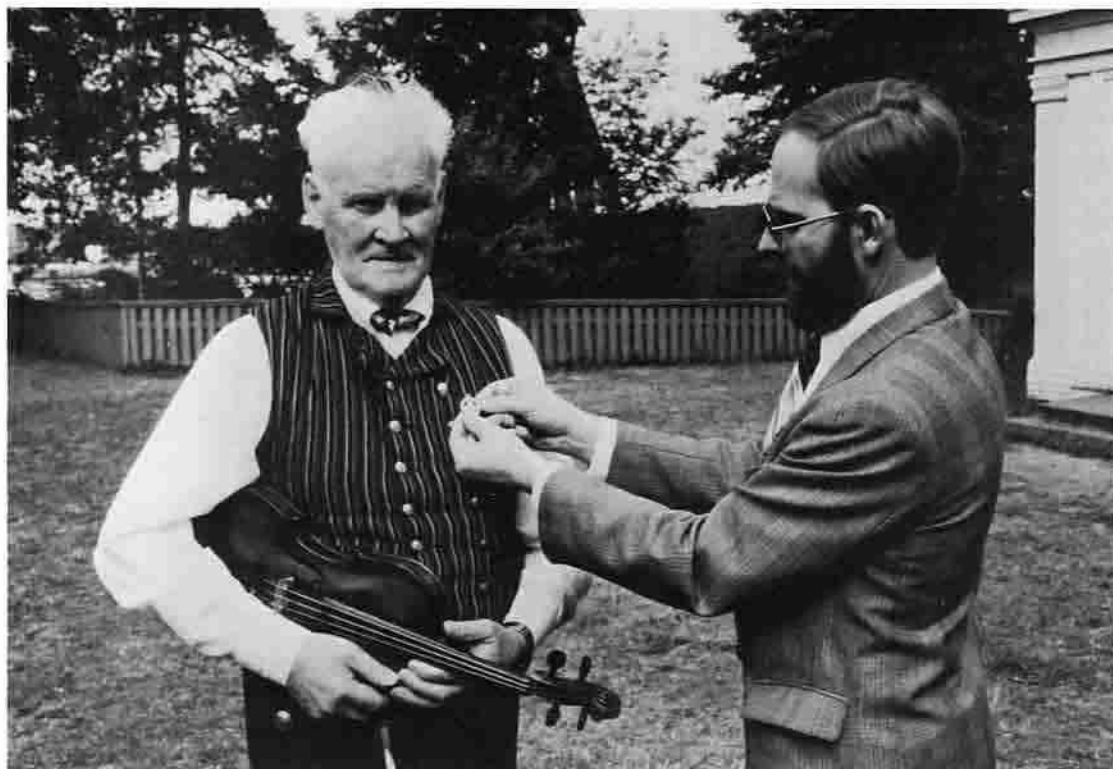
„Bonden han gick sig ut grönan äng,
Och der mötte honom räfven „
»Ack, om jag hade huden din
»Till foder under lufvan min
»Till jula.»

Ut kommer räfvens syster så fin,
Och hon vill me räfven tala:
»Ej får du sälja bonden ditt skinn,
»Ty han kan de' ej betala.
»Aldri' så får han huden din
»Till foder under lufvan sin
»Till jula.»

Bonden han spänner bågen för knä:
»Ack, hör bara på den blåfsan!-
Bonden han spänner bågen för knä,
Och skjuter båd' räf och räfsan.
»Sest du nu att jag knep ditt skinn
»Till foder under lufvan min
»Till jula.»

FÖRBUNDETS GULDMÄRKE TILL
HILDING ANDERSSON, SÖDERTÄLJE

Foto: Bo Roos

Hilding Andersson växte upp i en musikalisk familj, och han började tidigt spela i hemmet tillsammans med sin far och sina syskon.

Fadern hade fiol som huvudinstrument men spelade också dragspel och gitarr. När fadern spelade var Hilding en läraaktig åhörare och snart fick han vara med och spela bl.a. som biografmusiker en period före ljudfilmens genombrott.

Under ungdomsåren bodde Hilding i Hälsingland där han var en flitig fritidsmusiker. Han tillhörde Söderhamns orkesterförening och flera olika kapell som spelade till dans och gjorde scenframträdanden i folkparker.

Hilding har varit verksam som musikanter i Södermanland sedan mitten av 50-talet. Han är en mycket

aktiv medlem i Södertälje Spelmanslag alltsedan det första verksamhetsåret, och han tillhör föreningens styrelse sedan tjugo år.

Hilding Andersson är en spelman som komponerar egna låtar och därigenom medverkar till att spelmansmusiken utvecklas och berikas. Hildings låtar som blivit mycket populära bland såväl spelmän som publik finns inspelade på skiva och kassett med Södertäljes Spelmanslag. Låtarna finns också samlade i ett nothäfte som *Spelmanslaget* gett ut.

Vid pingststämman på Torekällberget i Södertälje den 11 juni 1984 fick Hilding Andersson mottaga Södermanlands Spelmansförbunds guldmärke av Förbundets ordförande Sören Olsson för sina insatser inom sömländsk folkmusik.

Grattis Hilding till utmärkelsen!

Ordföranden har ordet

Jag vill på Spelmansförbundets vägnar framföra ett stort tack till alla som medverkat till att vår spelmansstuga blivit användbar.

Vi är naturligtvis mycket glada över att Flens kommun ställde upp med material men utan hängivna medlemmar som offrat helg efter helg hade projektet inte kunnat genomföras.

Ett speciellt tack till de som arrangerade invigningsfesten. Det var ett enormt arbete som resulterade i en av alla mycket uppskattad fest.

Till slut ett tack till alla mina styrelsekamrater samt till de som handhaft vår utbildningsverksamhet. Den kreativitet och handlingskraft som finns inom styrelsen bådär gott för framtiden.

Jag ber även att på min och min hustrus vägnar få önska alla medlemmar i Spelmansförbundet och Sömländska Ungdomsringen

EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!

Landshövdingen invigde Gustaf Wetter-stugan

— Tack vare spelmannshuset har Malmköping fått ett ännu högre värde.

Landshövding Bengt Gustavsson kunde inte nog berömma initiativtagarna till skapandet av de sörmäländska spelmannens eget spelmannshus, Gustaf Wetterstugan kallad.

— Det är entusiasterna som har så stor betydelse, och Gustaf Wetter står som symbol för den entusiasmen, sade landshövdingen innan han med saxens hjälp klippte av det blågula bandet och förklarade spelmannshuset för invigt.

Det var många som mött upp för att bevittna invigningen av spelmannshuset på lördagseftermiddagen. Huset, som är beläget vid Hembygdsgården, har under ett par år rustats upp och gjorts i ordning av Spelmansförbundets idoga medlemmar.

Bland spelmannsfolket fanns också flera inbjudna-gäster bå-

de från Flens kommun, landstinget, länsmuseum och Hembygdsföreningen/Ungdomsringen. När kommunalrådet Gunnar Andersson, som hade sällskap av fastighetschefen Berndt Samuelsson, tog till orda handlade det om vikten av ett gott samarbete men också om hur viktigt det är med initiativ både från enskilda och organisationer.

Både ett standar och en liten present i vitt kuvert kunde Gunnar Andersson överlämna innan Arne Blomberg, tidigare ordförande i Spelmansförbundet, tog till orda.

Glädjerikt

För Arne Blomberg kändes denna dag mer glädjerikt än någonsin nu när spelmännen kunnat förverkliga en av sina många drömmar.

— För oss spelmän skiner solen nu när drömmen gått i uppfyllelse. Men vi har fler drömmar, sade Arne Blomberg och gav kommunens båda representanter några extra ögonkast.

— Det är att en dag kunna dra in både vatten och avlopp i huset. — Vårt spelmannshus betyder mycket för oss, fortsatte Arne sitt tal.

— Här har vi världens största samling av sörmäländsk folkmusik.

Han betonade också vilken betydelse verksamheten har där de gamla har så mycket att ge till de yngre och de unga också ser det.

— Intresset för vårt spelmannsförbund är utbrett inte bara inom länet utan också utanför dess gränser, sade Arne Blomberg och berättade om den familj som flyttat till Malmköping tack vare spelmannsförbundet.

Grundaren Gustaf Wetter

I sitt hälsningsanförande berättade Sören Olsson, Spelmansförbundets ordförande, om hur förbundet en gång bildades.

Året var 1925 och platsen Malmköping. Initiativtagare var Gustaf Wetter från Katrineholm som under många år var en dynamisk och mycket duktig ledare.

— Ett av de mest kloka besluten som då fattades var att satsa på låtuppteckning, sade Sören Olsson.

I dag har man i sitt arkiv mellan 5.000 och 7.000 nedteck-

nade låtar och dessutom massor av visor som ännu inte finns på pränt. Man har också ett par hundra bandinspelningar där människor kunnat berätta och föra de muntliga traditionerna vidare i tal och sång.

Sören Olsson framförde också ett särskilt tack till Flens kommun som bekostat materialet till upprustningen samt Hembygdsföreningen som medverkat till att Spelmansförbundet får disponera huset.

Meny från 1860

Efter invigningen och säckpipefanfar av Per Furå inbjöds samtliga att bese spelmannshuset som rustats och gjorts i ordning med stor omsorg.

För att få en riktigt gammaldags prägel på dagen avslutades det hela med en brakmiddag där menyn var tagen från ett bröllop som hölls i Julita omkring år 1860.

Maten, som Spelmansförbundets medlemmar lagat själva, bestod av sillsallad, skinka med bruna bönor, pepparrotskött, fisk, stek, risgrynskaka, saftsås samt bakelse.

ELIZABETH BAUNACH

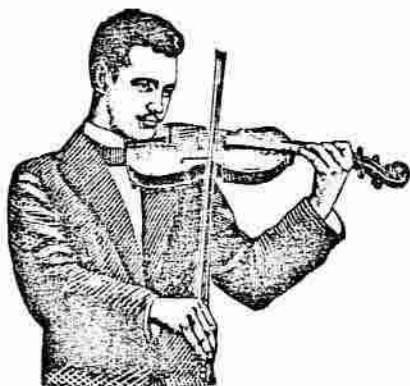

Sillsallad, skinka med bruna bönor, pepparrottskött, fisk, korv, stek, risgrynskaka och saftsås och bakelser. Allt serverat till fiolmusik, precis som för hundra år sedan.

Ja, se det var ett riktigt kalas, när Spelmansförbundet i Södermanland firade sin nya lokal, Gustaf Wetterstugan i Malmköping.

Ur en spelmans liv.

Varför lägger man ned tid och möda på att rota i en spelmans liv? En spelman från 1800-talet som har varit död och begravnen i snart 100 år?

För ca 12 år sedan kom jag med i en fiolcirkel i Igelfors därför att det fattades en deltagare och jag råkade ha fars gamla fiol hemma på väggen. Det öppnade en värld för mej som jag aldrig har ångrat att jag klev in i.

I Finspångs spelmanslag, dit jag sökte mej efter cirkelns slut, mötte jag första gången namnet Lindblom. "Korkskruven", "7-an" och "Lindbloms G-dursvals" var låtar som spelades vid varje spelträff.

Men Lindblom förblev ointressant tills jag träffade Bertil "Ångtorparn" Johansson, en spelman i Igelfors. Han kunde återge historier som han hört de gamla liesmederna och spelmännen i Igelfors berätta när han var liten. En del av dessa gällde spelmannen Carl August Lindblom från Ändenäs utanför Rejmyre. Eftersom Bertil är en god berättare såg jag framför mej hur Lindblom kom vandrande till Igelfors iförd sin stora smällpiskerock och med den lilla fiolen "Getingen" hängande på en knapp innanför rocken. Jag såg hur han satt och traggade och lärde ut låtar och noter till blivande spelmän i Igelfors, Gällbo och Regna. Och hur han stängde in sig tillsammans med de äldre spelmännen och "firade orgier i musikens värld" medan tanterna gick på bönemöte.

I liesmedernas efterlämnade repertoar, bestående av notböcker, inspelningar som Bertil gjort och Bertils eget spel, fanns helt andra låtar efter Lindblom än de som spelades inom spelmansförbundet. Här fanns förutom polskorna även schottisar, polkor, hambopolkor, polkamazurkor, gallopader och valser i mängd. Ja t.o.m. Södermanlands regementes paradmarsch!

Min nyfikenhet på Lindblom växte. Jag har alltid facinerats av historier om vidskepelse och spökerier, men också varit intresserad av hur folk har levat sina liv. Genom vänner i Föreningen för folkets historia kom jag i kontakt med uppteckningar och etnologiska undersökningar på Uppsala Landsmålsarkiv och Nordiska museet samt gamla tidningsartiklar.

Och där fanns skrönor och fakta om Lindblom. Om hur han lärt av Näcken och att han kunde spela med ett vedträ till stråke och med mulvante på vänster hand och att folk ändå hade fått dansa sig nöjda. Om hur Lindblom, när han spelade en näckpolska, inte kunde sluta utan folk fick rycka av honom fiolen och att den fortsatte att spela där den låg. Där fanns berättelser om hur gladlynt han var och att bättre dansspeleman fanns inte på trakten, men också om att han "dagen efter" var argsint och spelade polskor som inte ens fan begrep sig på. Han kunde mitt under en glad dansmelodi brista i gråt.

Men vem var han egentligen, varifrån kom han och varför minns folk just honom bäst av alla spelmän på trakten?

Förutom att jag frågade äldre människor till höger och vänster om de kände till Lindblom, for jag till Landsarkivet i Vadstena för att försöka hitta honom i gamla kyrkböcker och husförhörslängder. Och det gav resultat!

Carl August Lindblom var införd under födde i Skedevi år 1832. Alla hade sagt att han varit ogift men efterlämnat många "oäkta" barn. Nu visade det sig att han haft både hustru och barn i Andenäs. Kanske Regnaordspråket, som de gamla använde, syftade på honom.- Lika omaka som Lindblom och Lindbloms Lotta. - Hans hustru hette nämligen Cajsa Lotta eller Charlotta och var hela 11 år äldre än Lindblom.

Även bouppteckningen fanns i Vadstena men fiolen var inte upptagen i den. Låg den i graven som historierna sa?

Eftersom Lindblom var notkunnig och även lärde sina elever noter kom jag i kontakt med många låtuppteckningar efter honom. Tanken föddes att samla alla låtar och historier om honom i en bok med tillhörande ljudband. Men när Östergötlands och Sörmlands spelmansförbund skulle trycka en av dessa låtsamlingar kom min historik att hamna där istället.

Under mitt letande har jag träffat många intressanta människor och livsöden. Gottfrid Nilsson och Gusten Gustafsson på Berggården (älderdomshemmet i Rejmyre) hade i sin tidiga ungdom träffat Lindblom. "Gamle smēn" Gottfrid var arbetarkämpen som varit med om att bilda Rejmyres första fackförening och nu satt och läste om hur man åkte till månen. Han var mycket intresserad av körsång och en god sångare. Gusten i Ruda hade som fjortonåring gått till sjöss. Genom sitt smideskunnande hade han en gång lagat rodet på fartyget, när det var nära att gå under i en storm.

En annan Rejmyrebo, Erland Sterner härstammade själv från Ändenäs och kunde berätta om glasbruket och spelmän på trakten både från förr och nu. Hans morfar Anders Persson spelade fiol och klarinett och var samtida med Lindblom. Erland menade att Lindblom nog var begravd i Skedevi eftersom Rejmyre kyrka var avsedd endast för glasbrukets befolkning förr. Han berättade att man vid begravning där tidigare hade haft olika ringning för fattiga och rika.

I Ruda i Skedevi var det många som kunde berätta om Lindblom. Mest hade Harald Gustafsson att förtälja. Han är sonson till Carl Gustafsson d.ä. som ni kan läsa om i häftet. Bl.a. berättade han att hans faster Teckla fick sig tillägnad en vals av Lindblom på sin 20-årsdag. Och det var hon inte ensam om. Studerar man namnen på låtar efter Lindblom förekommer både Alma, Elin, Johanna, Beda, Charlotta m.fl.

Hur såg då denne spelman och kvinnotjusare ut? Ja, se det förtäljer icke historien. Någon bild på Lindblom har jag inte hittat. Men alla spår är inte undersökta. Brita Ehlert från Norrköping har fått fram i kyrkböckerna att Lindbloms Cajsa Lotta var änka efter statardrängen Anders Gustaf Johansson på Marieborg i Norrköping. Efter knappt ett års äktenskap dog han i kolera. Ett par år senare gifte hon om sig med Lindblom. De bosatte sig i kv. Eken i St Olai församling i Norrköping och fick två månader efter giftermålet dottern Beata. Kanske har Cajsa Lottas släkt ett foto någonstans. Lindblom hade också två systrar, Beata Christina gift Pettersson och Matilda Constansia gift Wallberg. De kan ju också ha lämnat något kort av sin bror efter sig.

Det som nu känns mest angeläget är ändå att samla ihop de ljudande rester av Lindbloms musik som finns kvar för att om möjligt få en bild av hans spelsätt. Josef Alm, Norrköping, spelade med Lindblom och finns inspelad på "stenkaka". Oskar Carlsson från Bjursjöbäck lär finnas inspelad, men var? Gustaf Ek från Katrineholm hade ju hört Lindblom spela. Igelforsspelmännen

och Gunnar Bergström i Norrköping hade ju en generation bakåt kontakt med Lindblom. Och vad finns i Sörmland? Det jag fått fram är mest material från den här sidan gränsen.

Det är ju inte precis någon rumsren bild av Carl August Lindblom som kommit fram under mina efterforskningar. Men medge att han eggat fantasin även om han framstår lite huvudlös ibland, precis som på Janne Bergströms teckning i häftet.

Det är klart att folk kommer ihåg en spelman som gärna spelade och lärde ut sitt spel och sina låtar till andra. Som spelade till dans så bord, stolar och stenar och allting rörde på sig och som själv dansade samtidigt som han spelade, när han "blev i tagen". En spelman som drack ur nattvardsvinet i kyrkan och som hämtades av två svarta hästar när han dog!

Vid en spelträff hos bekanta i Ändenäs gick vi till Lindblomsstugan. Det var nästan lite kuslig stämning i skymningen. Vid den gamla vägen mellan Rejmyre och Hävla låg den lilla vitrappade stugan under höga skuggande träd som måste ha stått där även på Lindbloms tid. Grindstolparna i sten, som fanns med i bouppteckningen, stod också kvar. I korsvägen stod den stora granen som i gamla tider tjänade som anslagstavla. Men en nybyggd pergola med plasttak och påhängd papperskorg märkt GB-glass vid stugans gavel tog ned mig på jorden igen.

Margareta Höglund
Sandudden

D E B A T T

Hej Henry

och tack för Sörmlandslåten, som jag fått mej tillsänd sen jag blev medlem i dräktsektionen (om det nu har något samband).

Jag läste just din artikel om danskvalitet, och har några frågor och kommentarer till den.

Först: Du tänker väl trycka den i Hembygden också hoppas jag (jag har visserligen inte läst de senaste numren så noga som jag borde, men det här borde jag ha sett) för hela Sverige läser inte Sörmlandslåten.

Hade ni några särskilda anledningar till att välja just Dala-Floda och Vollsjö, och i så fall vilka? Min erfarenhet som gammeldansare säger mej att de regionala skillnader som ännu inte är "bortkursade" finns mellan övre halvan av Norrland, Sydsverige och resten av landet. Eller valde ni kanske första bästa för att undersökningen ska fortsätta, det vore väldigt intressant men vilket arbete.

Var det någon skillnad i antalet dansare i Vollsjö och Dala-Floda? Och så en sak som kanske är en formuleringsspå: Du skriver om Floda och Mälarsalen att "man i huvudsak kan anta att dansarna lärt sej genom kurser." Ni frågade väl? (och så en sak som jag har lärt mej genom egna misstag, skriv inte Skåne när du menar ett särskilt ställe, det är så lätt att någon läser det som att du säger att skåningar har lärt sej dansa i tradition men inte övriga landet).

Men det som jag mest frågar mej (och genom brevet också dej) är: beror de olika dansstilarna i Dala-Floda och på Mälarsalen verkligen på danslärarna? Visserligen kan en dålig lärare göra att hans/hennes elever får problem på dansgolvet, men det fenomen som du skriver om tror jag delvis har andra orsaker också.

Under slutet av -70-talet förlorade folkdanslagen här i Uppsala (och på andra håll) många människor vilka i stället sökte sej till "fria" grupper eller danslokaler - här i stan i första hand till Uppsala Musikforum (som du ju känner till). Motiveringarna var naturligtvis olika, men ofta var det för att man vill slippa någon som sa till hur man skulle göra: "det är inte så noga hur man dansar", "så här likriktat dansade man aldrig förr", "ingen ska bestämma över hur jag dansar" eller t o m "man kunde inte dansa så bra förr, så då ska vi inte försöka heller".

Detta "frihetsideal" började märkas bland danseleverna ungefär samtidigt (dvs de som ännu inte kunde dansa alls) vilket bl a medförde att några av dem vägrade träna vilket troligen medför att de märks ute på dansbanorna.

Dessutom är det i Stockholm-Uppsala området vanligt med många varianter på gammeldanserna (och jag har en liten del i att det är så, liksom alla andra som gillar att testa något annorlunda och "nytt") vilket

ju också måste leda till att de som dansar rör sej på olika sätt. Jag tror inte att det är meningsfullt att försöka hindra människor från att försöka dansa några av turerna i Reiländer från Norra Västmanland när Ransätterspojarna spelar även om de flesta dansar "hoppeschottis" och musiken historiskt sett är fel, för vi kan inte ställa för höga krav på folks dans- och musikkunskaper, det vi däremot kan (och ska, tycker jag) är att alla tar hänsyn till de andra och inte dansar något som hindrar alla andra från att dansa som de vill (Ett exempel som jag råkat ut för flera gånger är när ett par vill dansa polska på fläck (t ex från Sörmland) när de andra paren försöker dansa t ex Bingsjö. På ett golv som är lite trångt kan då det enda paret fullständigt stoppa alla andra.)

Med legitimerade danslärare ger vi utan tvekan dem som går en danskurs större säkerhet att få valuta för pengarna, men jag tror inte att de som dansar på t ex Mälarsalen kommer att dansa mer lika för det, däremot kanske fler kommer att vara bättre dansare.

Jag tror att en stor del av problemet ligger i en inställning till gammeldansen som gör att den på något sätt inte berörs av vad en lärare säger. "Visserligen kan det vara intressant att höra hur dansen uppstått för länge sen, men vi dansar den ju nu, och då måste den ju få leva och utvecklas nu . . ." samma inställning finns också vad det gäller folkmusik och folkdräkter (två andra frågor som jag försöker ägna mej åt), och det är nog lite mycket begärt att en danslärare om än aldrig så legitimerad ska kunna ändra på den.

Däremot tror jag nog att legitimerade danslärare behövs, och kanske skulle få fler att fortsätta att dansa även efter kursen vilket väl borde vara det viktigaste.

Vore roligt att höra (läsa) vad du tycker om det jag skrivit, mer än att det blev långt, och om du av någon anledning skulle vilja publicera någon del av det för att föra in fler i debatten så får du göra det om du talar om vem jag är, och har gjort klart för dej att jag inte bara uttryckt mej klantigt. . . .

Många danshälsningar från en f d elev

Inge Jonsson

Bruno Liljeforsgatan 23

754 29 Uppsala

018/12 48 32

PS! När jag läste igenom det här upptäckte jag att det kanske låter som om jag är negativ till idén med legitimerade dansledare, och det var i så fall inte meningen. Det jag är lite frågande till är en del av de slutsatser du (ni?) har dragit av gammeldansdokumentationen, och jag förutsätter att du frågar om du inte förstär vad jag menar. DS!

Käre Inge!

Jag blir så glad när jag upptäcker att någon läser det vi skriver i Sömlandsläten. Jag tar naturligtvis tillfället i akt att presentera Dina åsikter i tidningen eftersom jag tycker det är intressanta synpunkter Du har och jag tror att fler bör få möjlighet att ta del av dem.

Först ska jag försöka besvara Dina frågor. Orsaken till att vi valde Dala-Floda respektive Vollsjö var i första hand begränsade ekonomiska resurser. I andra hand var det fråga om att hitta en gammaldansrepertoar som var någotsånär "ren", d.v.s. inte alltför uppblandad med gillesdanser. Av den sista anledningen föll många delar av landet bort. Man kan naturligtvis fråga sig varför vi vill välja bort de delar av landet som har stort inslag av gillesdanser men där beror det helt på att om vi ska kunna åstadkomma en nordisk analys så måste vi utgå från gemensamma danser. Det är alltså frågan om att jämföra dansen, inte dansmiljöer. När det gäller om arbetet skall fortsätta eller intet så hoppas vi på Dansmuseet på möjligheten att fortsätta. Men då utanför det nordiska projektet. Vi har, som Du vet, redan dokumenterat Mälarsalen i Stockholm. Under hösten kommer vi att dokumentera dels en vanlig gammaldanställning i Göteborg, dels hela göteborgsområdets gillesdansrepertoar. Vårt problem är begränsade ekonomiska och personella resurser.

Problemet är att vi inte enbart kan ställa upp en kamera och filma en kväll utan att vi även måste ställa en del frågor. Det gör det hela lite omständigt och, eftersom även råmaterialet måste bearbetas, tidsödande.

Du frågar om de skilda dansstilarna verkligen beror på danslärarna. Man kan naturligtvis inte svara obetingat ja på den frågan men utifrån det material som vi har kan man utläsa vissa saker. Det viktigaste är att dansarna som bevisligen inte har varit utsatta för danslärare utan lärt direkt på dansgolvet genom hämmetoden har ett gemensamt rytmiskt mönster. Detta kan alltså bero på att de lärt på det sätt de har men det kan också bero på att de har en begränsad repertoar. Troligen är det fråga om en kombination av båda

När det gäller det "frihetsideal" som märkts över hela landet under 70-talet så är det som så mycket annat en följd av en hel del missuppfattningar. Du skriver: "man kunde inte dansa så bra förr, så då ska vi inte försöka heller." Min erfarenhet säger mig att svenskar varit ett dansande folk. Jag har träffat många, många dansbegävningar, både unga och gamla. Men jag tror att det som Du avser beror på en sorts underlig uppfattning att om man ska dansa folkligt så ska man hämma de gamla. Det betyder krumma ryggar och klumpiga steg. Personligen anser jag att det ligger en nedvärdering av våra förfäder när man resonerar på det sättet.

Jag kanske var otydlig när jag skrev min artikel för det är ingalunda min förhoppning att alla människor skall dansa t.ex. schottis likadant. Men gärna att de ska ha ett gemensamt rytmiskt mönster grundat på vår erfarenhet om tradition och ursprung.

Jag tror att vi egentligen - stort sett är överens, men om Din önskan slår in att Ditt inlägg får fler att yttra sig så blir jag glad.

Hälsningar
Henry

Radio Sörmland

UPPSITTARKVÄLL

i Gustaf Wetterstugan

20 december kl. 21.15 - 24.00

Direktsändning

SLAGSTA GILLE

VINTERSTAMMAN PÅ HÅGELBY GÅRD
LÖRDAGEN DEN 12 JANUARI, KL 13⁰⁰
-ARRANGÖRER: SLAGSTA GILLE

Gåtor

Följande gåtor är upptecknade i Södermanland av metallarbetaren Gustaf Ericsson och trycktes i "Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria" (1877, 1881). De båda första kommenteras av John Granlund i "Kulturspeglings" (Nordiska Museet 1966). De finns nämligen i latinsk form i en medeltida handskrift i Uppsala universitetsbibliotek. Båda kan följas långt tillbaka i tiden och har haft ett stort spridningsområde i Europa. Enbart i Sverige har många varianter bevarats.

Den här gåtan tycks fortfarande leva i muntlig tradition - jag har iallafall träffat flera personer som känner igen den:

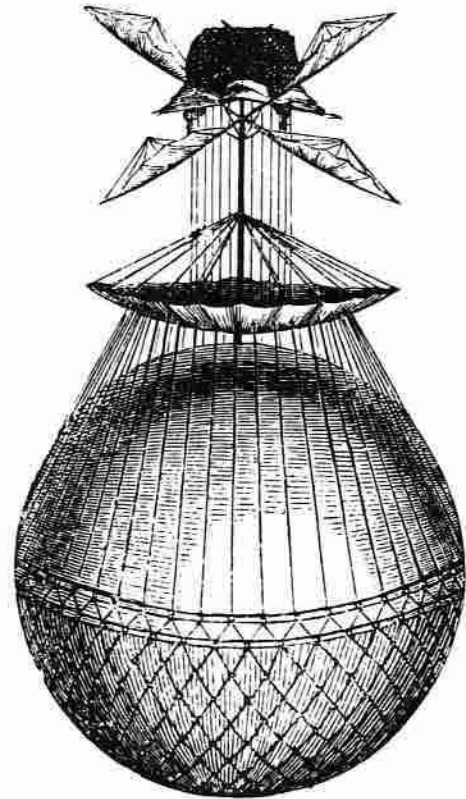
1. Huggen av en stubbe
Å kluven av e tall,

Lamma i ett fårhus
å föla i ett stall;

Skogen skriker,
Folke löper,
Hästa rider på fåra.

Granlund återger flera varianter - mer eller mindre vågade - av följande gåta och hämtar exemplen från Frankrike, Finland och Danmark. Varsågod och gissa:

2. Tri liv å två själar,
Åtta fötter å fyra hälar.

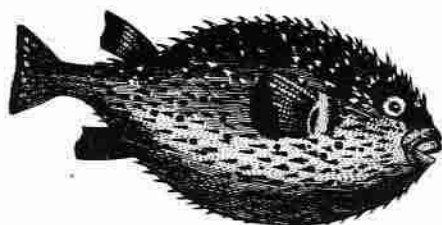
Ytterligare några gåtor ur Ericssons samling:

3. Bonn gekk å leta ätter de han inte ville ha?
4. Hva ä de, som takkar hvar man för sist?
5. Lite som ett ägg,
Men hinner kring vår körkovägg. - ?
6. I e stuga va fyra kärringar,
Å hvar ä e hadde tri framför sej. - ?
7. De kom e jungfru från främmande lann,
Ho hadde ett öga, men inga hann,
Å ändå så kunne ho göra gagn. - ?
8. Inte inne
Å inte ute
Å inte under bar himmel. - ?
9. Okken ä älst, gubben eller hans skägg?
10. Skinn te väggar
å skinn te tak
Å järnsyllar under. - ?

11. De kom en man
Från Engellann
Å enögder va han
Inte kunne han sitta,
Å inte kunne han stå,
Men nokk kunne han gå,
När en ann sköt på. - ?
12. Två synar vägen,
Två röjer vägen,
Fyra dängande
Fyra hängande
Å en trattar efter. - ?
13. Ja vet ett hus,
Som har flera ljus (eller fönster)
Ån ett kungahus,
Å alla sitter i take. - ?
14. De fins någe
Hvaräv en del har inte,
En del jemt häl(f)ta
Å resten alltihop. - ?
15. På hokkedera sia om näsa
vill du vara enögder?

Bernt Olsson

Lösningar
sid. 32

Kantor Arne Dahlqvist, Malmköping, har ibland roat sig - och andra - med att göra körarrangemang av sörmländska visor. Här är ett exempel, meddelat med benäget tillstånd: Nils Nilsson i Wika.

Nils Nilsson i Wika

Ur A.G. Rosenbergs första samling 1876.

Arr. A.D. 84-09-04

mf
Nils Nils-son i Wi-Ka, Han fri-a' te' frök-na.

mf
Nils Nils-son i Wi-Ka, Han fri-a' te' frök-na.

mp Nils ————— Han fri-a' te' frök-na. *mf* Nils Nils-son i Wi-Ka.
mf espr.
te' frök-na. Nils Nils-son i Wi-Ka.

mp Tack för du tog na'! Tack för du tog na'! Tack, tack för du
mf
Tack för du tog na'! Tack, tack för du
mp *mf*
Han fri-a' te' frök-na. Tack för du tog na'! Tack för du tog na'! Tack, tack för du
f
Han fri-a' te' frök-na. .. Du tog na'! Tack, tack för du

f tog na'! Tack för du tog na'! Tack för du tog na'! Tack, tack för du tog na'!
f tog na'! Tack för du tog na'! Tack för du tog na'! Tack, tack för du tog na'!
f tog na'! Tack för du tog na'! Tack för du tog na'! Tack, tack för du tog na'!
f tog na'! Tack för du tog na'! Du tog na'! Tack, tack för du tog na'!

Julseder

Gamle Gaveln berättar om sin barndoms jul

a. Förberedelser

När jag var barn, var de just inge särskilt me julen. Ingen julgran hade vi men hemstöpta ljus, som vi satte i staka och i fönstra te julotta. Julljusa var de grenar på, men de hade inte vi, när ja växte opp. Di kunde ha en tre stycken grenljus på borde. Ja var me och stöpte ljus. Vi stöpte, när di hade slakta fäkritter, så di hade talg.

Då snodde di ihop veka uta ljusvekgarn, och di där vaxa di, så di vart stela. Så hade di e ögla oppi, så di kunde trä på sticka. Så var de olika via koppar, som di doppa i, mest var de trätjerner (smörtjärnor). Dom slog di *varnt* (varmt) vatten i och slog talg opppå. Så doppa de veka och fick fylla på i tjerna allt för ett. Sticko satte di tvärs över ett par bröspett — fick rinna åv. Då hade di olika grova ljus. Dankar kalla di dom, som var smala.

Di hade ljus åt körka, körkvärda feck styra om me dé, skaffa ljusa och gå dit me dom påjulafto.

b. Halm på golvet

Förr i tin har di buri in halm i stuga men inte i min ti. Då la di halmen på golve och så låg di i halmen. Di bar in-et på julafto och låg i den på natta.

c. Julbad i pörtet

Förr i tin så geck di te pörte och bada på julafto. Di ella i ugnen då och värmdde vatten, som di bada i, hällde i stora kar. Ugnen var alldeles nere ve golve. I pörte hade di också en lave, som di torka line på, som di skulle bråka.

d. Julkvällen

Di bada i sjutage på julafto, sen skulle di sätta sej ikring ett bord i stuga, läsa och sjunga. Di läste i böcker varsin bit — men ja hade inte gått i skoln — och så sjöng di julsalmera. De var textera för jula di läste och så psalmen nummer 55: "Var hälsad sköna morgonstund..." Flera andra sjöng di också: "En jungfru födde ett barn i dag..." Husbonn läste förut och förde sången. Di fick sjunga bäst di kunde.

e. Mat och dryck

Sen di hade läsi och sjungi sen åt di. De skulle vara sånt kalas på julafto. De var färskt dricka, lutfisk och allt di hade rusta té åv slakten. Då bruka di slakta te jul, svin och fåslakt hade di.

Skinka hade di på julen. Di *kocka* (kokade) henne först och sen stekte di henne. Om de var fårkött på julborde, så var de fårbog. Så var de sylta.

Dricka hade di i ett tennstop. De var me lock och gångjärn och grepe. Brännvin var de alltid på julborde. De drack di ur brännvinskoppar åv silver, tumlare kalla di dom. Brännvine hade di i glasflasker, hallstopaflasker eller i stopflasker. De sista di åt på kvälln de var vitergröt. De var serap på den, di kasta den utpå gröten i fate.

ur: Imber Nordin-Grip: Tro och sägen i Stora Malm

Hielpreda

3

Hushållningen

För unga Fruentimmer;

Författad af C. WARG.

Samt

Tillöft med en Färgbok och
et Bihang.

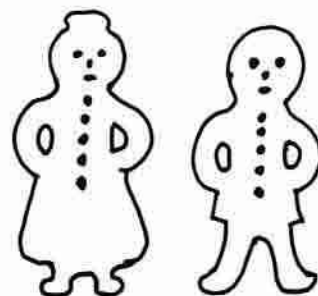
*****

Åttonde Uplagan;

2 nya öfversedde och förbättrade.

BECKERHOLM,

Trykt i Kongl. Tryckeriet, 1784.

i Hushållningen.

505

Pepparkaka af brun Sirap.

Til et styk brun sirap tages 1 lod torra pomerants-skål, som läggas i blöt öfver natten, sedan borttages det hvita och det gula skåres i små tårningar, hvilka läggas i sirapen, som skal upkokas: då sirapen blifwer kall, tages 24 ägg, hwaribland 12 hwitor aldeles borttagas, men de öfrige 12 slås i et diupt käril och wispas til et hårdt skum; sedan slås alla gulerna dertil, men ej flere än 1 eller 2 i sönder: med wispadet fortfares til des alle gulor ne blifwit inblandade: när detta är såsem uti en fragga, hålles den kalla sirapen dertil; och allsammans wispas då en tima; lägg sedan dertil torra stöta pomerants-skål, stött ingefära, litet stött kryddpeppar, litet fenkol och litet anis; strök wål af wispen, och rör sakta deruti 2 marker godt hwetemiöl med en liten slef: haf sedan tillreds en kafform, hwaruti är lös botn, så at den kan borttagas: då smörjes et papper wål med färdigt smör, och det lägges i boddens ställe, då hela formen bör tillika wara smord; så snart miölet är irört, slås denna omtalte blandning dertil: stiek också in diupt neder små tunna siffrer succat, och några siffrer öfwanuppå, samt några skalade mandlar; litet anis strös också öfwer: detta bör ske i hast, förän kakan faller neder, hvilken ock genast insättes i ugnen, hwarest den en tima tol at stå.

Små Pepparkakor.

Utaf 5 skålpund socker och litet wain kokas en sirap, som slås i et tråg, hwarefter 5 skålpund godt hwetemiöl deruti sirap blandas, med et och et halft lod cardemummor, et halft lod muskotblomma, et och et halft lod canel, et halft lod neglikor, 3 lod

3 1 5

son

506

Hielpreda

sönderskurna pomerants-skål, 3 lod sönderskurna citron-skål, et och et halft lod paradiskorn, et och et halft lod sal tartari, hwilket sistnämde först blandas med rosenwatten: lägg sedan allsammans i sirapen, medan han är warm, och rör om en hel tima med en trästöt; låt det så gåsa et halft dygn: kasta derpå ut degen tun som en dubbel slant, och skär honom sedan i rutor, eller på annat sätt, efter eget behag; strö litet miöl på kopparbottnar eller bleck-fat: hwaruppå de uti ugnen gräddas. Den som behagar, kan lägga sönderskuren mandel eller succat i degen när han utkastas.

Senkåls-kakor.

Man tager 8 lod särst utwättadt smör, hwarest uti så mycket godt hwetemiöl knådas, at det smolar sig, som groft miöl, då det med hånden arbetas; deruti göres sedan et och et halft skålpund god honung, som förut smältes, i fall den skulle wara sockrad, men bör sedan åter kallna: härtil lägges sedan 4 lod fint siktadt socker, 2 lod twättade och med linne-klåde astorkade corinter, samt et lod fenkol; detta alt arbetas wål tilhopa, och kastas derpå ut så tiöckt som et finger, med litet hwetemiöl under, samt skåres derpå i rutor eller hward figuror man behagar; sist gräddas det, på miölad koppar eller bleck-botten, uti ugnen, hwarest då bör wara swag warma.

Holländska prinsessan Margriet och hennes familj råkade ut för en allvarlig bilolycka under sin skidsemester.

● Den hemska bilolyckan på hemväg från en av skidbackarna gjorde att prinsessan Margriet och hennes familj inte riktigt kunde njuta av sin skidsemester.

AV MARIE-LOUISE MARC

DAMI Det är inte bara svenska kungligheter som gillar att åka skidor. Numera har så gott som varenda prins och prinsessa ett par slalompjäxor i garderoben och en som alltid älskat att åka utför är prinsessan Margriet av Holland och hennes familj.

I år har hon varit i Maria Alm i österrikiska alperna med sin man, Pieter van Vollenhoven, och sönerna Maurits, 15, Bernhard junior, 13, Pieter Christiaan, 11, och Floris, 8. Men den härliga vinterferien slutade med en otäck bilolycka.

På väg hem från skidbacken blev de inblandade i en fruk-

tansvärd bilolycka dagen före nyårsafton. En tysk handbollsspelare, Jürgen Bienert, och hans flickvän kom i mycket hög hastighet på den hala vägen, förlorade kontrollen över sin bil och körde in i Margriets gröna Mercedes.

Bienert omkom omedelbart medan den kungliga familjen klarade sig oskadd så när som på några små skråmor. Räddningen var förmodligen att samtliga i bilen hade säkerhetsbälte. Pieter, som var chaufför för dagen, var helt oskyldig men chocken blev inte mindre för det. Både han och Margriet hade svårt att i fortsättningen njuta av sin semester när de tänkte på vilka hemska konsekvenser olyckan kunde ha fått. — — —

Grönköpings veckoblad 1928

Elakartat olyckstillbud.

Herr Borgmästare Sjökvist.

Då hr borgmästaren Sjökvist härom dagen företog sig en promenad och just svängde om hörnet vid Nymanska bygget, råkade en tegelpanna nedfalla från balkongen alldeles mitt över hans huvud och så gott som träffa honom i detta. Hr borgmästaren, som just i samma ögonblick väjade undan för en mötande person, f. förrädaren Peterzohn, vilken träffades av tegelpannan, skulle ovillkorligen ha fått den i huvudet därest han, i stället för att stiga åt sidan ned i rännstenen, hade fortsatt rakt fram.

Det inträffade bör utgöra ett kraftigt *giv akt* för herrar byggmästare och konsorter (murare m. fl.) att handskas försiktigt med byggnadsmedlen. En olycka *kan* inträffa!

En högst märklig parallell. Förhoppningsvis var kungligheternas reaktion mindre cynisk än den svenska veckotidningens. Grönköpingsartikeln är författad av satirens mästare Nils Hasselskog.

ATT TYCKA OCH TALA.

Liten hjälprede i konsten att umgås

Bernt Olsson

"Vad skall jag tycka?" Se där en frågeställning av synnerlig vikt för envar människa. Ett positivt umgängesliv är beroende härav. Om du står i beråd med avseende å de åsikter som lämpligen bör hysas av dig, bör du med förtroende konsultera följande lilla handbok, skriven med Flauberts Lexikon över vedertagna åsikter som förebild. Tyvärr kan en sådan handbok inte göras fullständig. Den är tvärtom så ofullständig att de flesta lämpliga åsikter förbisets eller ej fått plats. Våra utmärkta massmedier håller dig emellertid underrättad om vilka förhållanden man bör hysa åsikter om i det aktuella nuläget.

När man tagit reda på vad man bör tycka om vad, uppstår den problematiska frågeställningen hur man lämpligast uttrycker sig för att komma till sin rätt i en verbalkommunikativ situation. Verbal kommunikation (prat) är en socialt viktig bit. Också i detta hänseende vill denna lilla handbok vara till hjälp. Som en allmän regel gäller därvid att inhemska ord bör ersättas med främmande:

Allmän	Generell
Betjäning, tjänst	Service
Gynnsam	Positiv
Helhet	Totalitet
Inställning	Attityd
Innefatta	Inkludera
Lag, lagarbete	Team, teamwork
Knota	Kverulera
Oavbrutet	Kontinuerligt
Lärling	Trainee
Mångfald	Pluralitet
Märka	Notera
Småsak	Petitess
Snudda	Toucha
Ständig, varaktig	Permanent
Svara	Replikera
Ungefärlig	Approximativ
Uppfinning	(Ny-) Innovation
Upplysning	Information
Veckoslut, veckoskifte	Weekend
O.s.v.	

Korta och kärnfulla uttryck ersätts av något mer pösiga och suffléartade - ofta ingående i väl inlärd, väloljad och moderiktiga fraser:

Handla, verka	Vidta åtgärder
Flera	Ett antal, ett flertal
Fråga	Frågeställning
Mål	Målsättning
Nu	I nuläget
Värdera	Utvärdera
Storlek	Storleksordning (t.ex. "i storleksordningen 7 - 8 procentenheter")

Det finns givetvis plats för ett flertal nyinnovationer inom detta område. Många, många begripliga ord väntar på att ersättas med ord av högre valör. Främmande ord och översättningslån upphöjer och moderniserar tankarna. Gamla unka åsikter blir som nya. Dessutom kan man lätt undvika att bli förstörd alltför bra. Det kan ju ibland vara nog så pinsamt.

Nog låter väl t.ex. "partikelinhalatör" betydligt bättre än det vanliga ordet dammsugare! Visst skulle titeln "pedalekiperingsstekniker" höja skomakaryrkets värdighet!

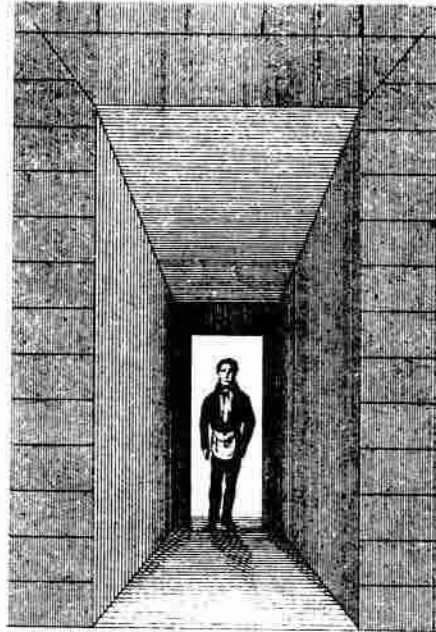
Yttrar man sig i vetenskapliga sammanhang, borde man verkligen inte nöja sig med ord som redan finns i var mans mun (personer som kanske inte har minsta hum om vetenskap!) och säga t.ex. "skog" eller "vatten" eller "is" utan istället använda ord som "urboralvegetation", "hydrofluidvätska" eller "frigid aquasubstans". Ävenså låter det betydligt intelligentare att "cerebralmanipulera något" än att blott och bart "tänka på något". Så böra vi göra. Att agera i oppositionell direktions vore att göra sig missadapaterad och impossibiliserad i vetenskapliga kretsar. Trubblifiera verbalkommunikationen, om du vill höja dig socialt! Låt oss hämed övergå till några hysbara åsikter och exempel på användbara uttryck:

Utkast till modernt konversationslexikon.

After you (sir)	kan man skämtsamt säga, om man släpper någon före genom en dörr.
After ski	se Fjäll.
Apostrof	ger en internationell aura åt affärsnamn m.m. Lundströms* speceriaffär, Ann's damshop eller varför inte Svenska språknämndens språkvårdsservice.
Arbetare	när man talar om a:s åsikter och förhållanden bör man använda uttrycket "Ute på verkstadsgolvet"
Artister	sjunger vanligen. Artister är den vanligaste typen av s.k. kändisar. Intressanta genom sina kärleksaffärer.
Avstavning	modern a. enl. datametoden: dam-msugare, skos-nöre, syn-ål.
Bra, gynnsam	använd ordet positiv. Ex.: Det är positiva vindar som blåser i nuläget. Se Handla.
Boll	"Bollen är rund" uttrycker att man inte i förväg vet utgången av en match.

Centrum	säg "city" eller möjligen ett "centra".	Island	"Sagornas ö" säger man. Man behöver inte veta vilka sagor.
Danska	D. är grötigt. Man kan inte förstå ett ord d. Man kan tala engelska med danskar.	Jag	Man säger "undertecknad". Se Och.
Delegera	Chefer bör kritiseras för att de inte kan d.	Klippor	Naturformationer, ofta i närheten av turistorter. Man solar på k.
Dialekt	D:er är trevliga och pittoreska. Den egna d:en är ful. Om man använder d. riskerar man att andra inte förstår. Det är inte bra.	Konst	K. får inte blandas ihop med hantverk. K. är något helt annat - obegripligt men bra.
Disney, Walt	Det blir ingen riktig jul utan D.	L.	Ordet "stor" förkortas så. "Liten" bör förkortas S.
Enastående	unik, eller ännu hellre outstanding. Ex.: Älskling, dina öron är outstanding!	Middag	äter man på eftermiddagen - Lunch däremot vid middagstiden.
Ehuru, evad, enär	exempel på ord som inte finns.	Mål	Om någon har gjort mål, bör man säga: "Han gjorde inget misstag."
Fjäll	berg med lift. F. används till utförsåkning på skidor. Det man gör efteråt kallas "after ski". Bådadera kräver särskild, dyr utrustning.	Natur	Ett "ekologiskt" system. Människan äter andra djur och står därför (med undantag av myggan) högst. N. är underbar. N. lämpar sig för fritidsaktiviteter.
Flen	fortida ortnamn. Man bör le åt namnet F.	Naturstämd	Brun (om fritidshus).
Folkdräkt	Iförd f. utför man oundvikligen s.k. "dalsteg".	Och, samt	Plus, respektive. Ex.: "Siv, Bertil plus undertecknad tänker gå in och agera i frågan plus att vi ska kontinuerligt följa upp vad vi kan göra på informationssidan plus att vi gör en inventering av vad vi tycker respektive inte tycker. Är det okej?"
Folkmusik	fiolmusik uppfunnen i Dalarna. F. är klämmig. F. är trolsk. Kan ibland jazzas upp till full njutbarhet. Förr sjöngs också vemodiga folkvisor, främst av s.k. kullor	Okej	Utmärkt, riktigt, bra, alltså, föralldel, eller hur, nåväl m.m. utgår och ersätts av o.
Fullständig	ersätts av ordet hundra procentig. Fullständigt: till hundra procent. Halften av varje = fifty-fifty.	Pekoral	Äldre rimmad dikt, som innehåller orden "hjärta" och "smärta".
Förmåga	säg kapacitet. Ex.: Tror du att han kan ha kapacitet till att kunna klara det?	Pocket	betyder "bok". Ex.: Lågrispockets och billiga paperbacks stimulerar intresset för språket och litteraturen bland gräsrotterna."
Förhandla	använd alltid uttrycket "vid förhandlingsbordet".		
Gallisk esprit	När en fransman skojar är det exempel på g.		
Gammaldans	ett bra alternativ till jogging.		
Handla	man säger agera. Ex.: Hur bör man agera, när negativa attityder identifieras hos deltagarna? Se Och. (Dock ej: Jag skall till Konsum och agera).		
Hotell	H. med anspråk stavas "Hotel". Sådana h. är "fashionabla". Vistelse där kallas "sejour".		
Indianer	Vilt folkslag i västernfilmer. Många vita var hyggliga mot i. Det fanns skurkar också, men de får bara biroller. Exempel på i:sk kultur är "Indian love call".		

Prioritera	Bra ord vid konferenser. "Vi måste p.", säger man då och då.	Turism	Man måste "satsa på" t. Turisterna måste se våra köpcentra och fika på Tempo.
Päronträd	"äpplet faller inte långt från päronträdet" kan man skämtsamt säga.	Ungdomar	U. är fördomsfria. U. är upp-roriska och kritiska mot det etablerade samhället (se d:o). I skolor m.m. utgör u. ett "levande material". Det är underbart att arbeta med levande material.
Röda stugor	Gulliga men omoderna och höfordsbanala. Man kan tilläggs-isolera dem, måla svarta knutar, brunlasera och lägga på svart betongtegel. Då blir de moderna.	Venedig	Vid sångdiktning bör man nämna att det finns gondoler i V. När man sett V. kan man dö. (Jfr. Stockholm: V. brukar inte kallas Italiens Stockholm).
Rödbetan	Det är "pang på r.", bör man säga.	Viking	Symbol för svensk kulturstolthet: Viking Line, Viking Tours o.s.v.
Samhället	Man bör vara solidarisk gentemot s. Man bör däremot kritisera det <u>etablerade s.</u>	Vin	Kvinnor och sång nämns i samband med v. Man bör använda ordet "utsökt" om v. V. har även s.k. bouqet. Man bör tycka att v:ets temperatur är av yttersta vikt.
Sex	När man hör siffran 6 nämnas, bör man utbrista i något skämt. Ett uttryck som "grupp nr 6" kan ge anledning att säga något om s.k. "gruppsex", om man är kvicktänkt	Vits	"Den var dålig!" bör man utbrista, när man utsagt eller åhört en v.
Sinatra, Frank	S. är underbar. Man kan säga "gamängaktig" om S. Man kan kalla S. "Frankie boy".	Väld	"action".
Stockholm	är "Nordens Venedig". Se Venedig.	Ådring	Om man lutar av färgen av antika möbler, framträder träets vackra å.
Stopp	stavas med ett p. Stop. Stopnål. Ölstop. Stopa strumpor.	Å, Ä, Ö	bör avskaffas. Passar inte i ett internationellt sammanhang eller i datasamhället.
Sverige	Det är överhängande risk att man i andra länder inte förstår ordet S. Skriv alltid Eskilstuna, Sweden Katrineholm, Sweden o.s.v.		Ex.: Gulbla, skanska.
Svenska	S. är ett fattigt språk, bör man tycka.		"Nu ar det host. Stomande haver sig Havets brost."
Temperament	Hos artister yttrar sig t. företrädesvis i högljudd sång i förening med skuttning på en scen. Kallas också "utstrålning".		

"ATT FÖRSTÖRA EN FIOL"

Teckning av
Matts Mattsson

Lösningar:

1. Fiol^{x)} med strängar och tagel, dans och spel.
2. Två personer rider på en häst.
3. En bonde letar efter hål på gårdsgårn.
4. Dörrhandtaget.
5. Garnnystanet.
6. Fyra kärringar - en i varje hörn.
7. Synålen.
8. Fönstret.

9. Skägget är äldst - fanns innan gubben blev gubbe.
10. Häst.
11. Synålen.
12. Ko.
13. Himlavalvet.
14. Föräldrar.
15. På båda sidorna.

x) Gåtan torde vara äldre än fiolen. Svaret kan alltså vara helt andra instrument i andra varianter av gåtan.

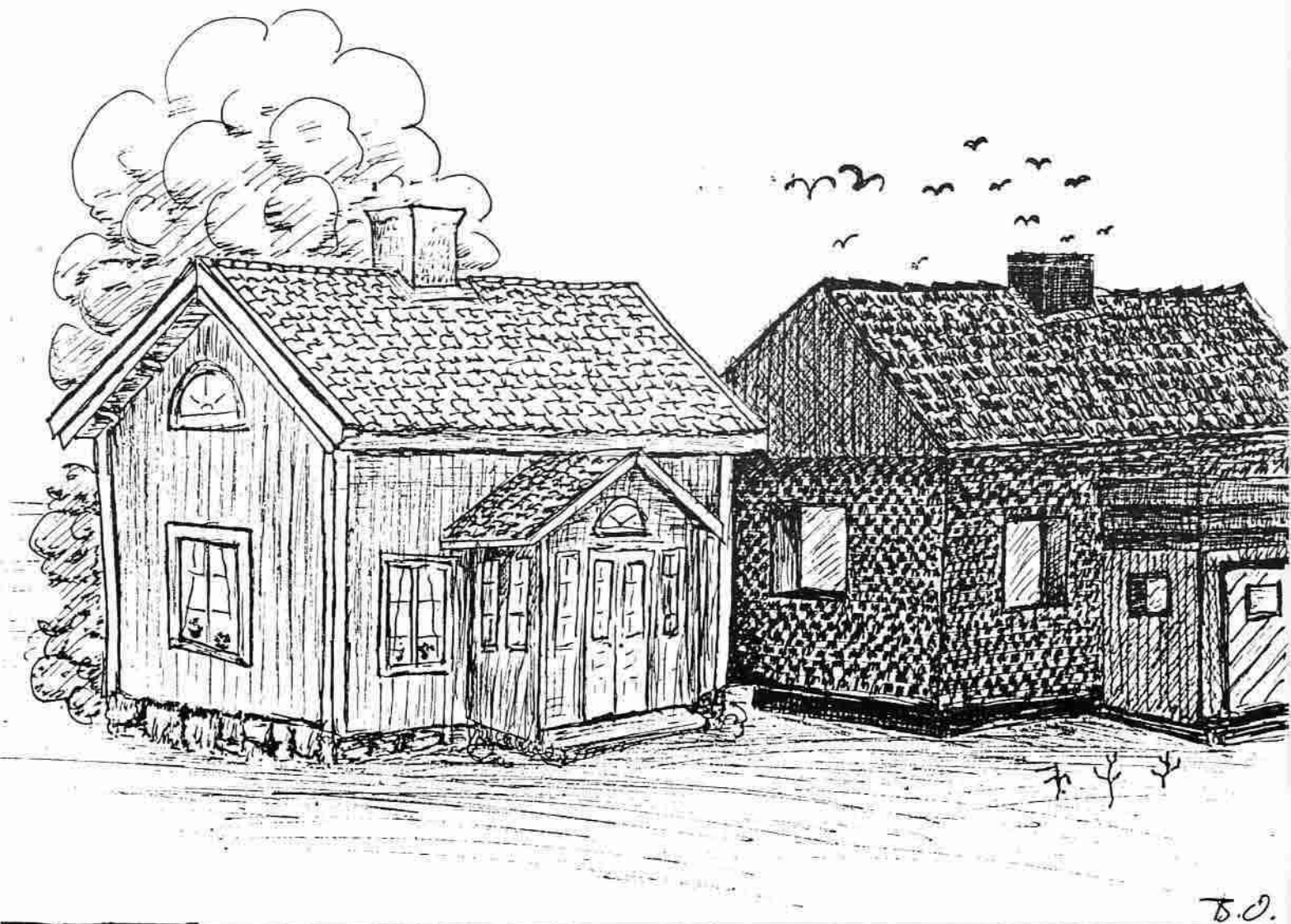
Reservera lörd. 2 mars 1985
för Spelmansförbundets

Årsmöte

fyllönshas af
Redaktionen

Svensk byggnadskultur - in memoriam.

T.O.